

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

Ročník XIII.

č. 1 (142)

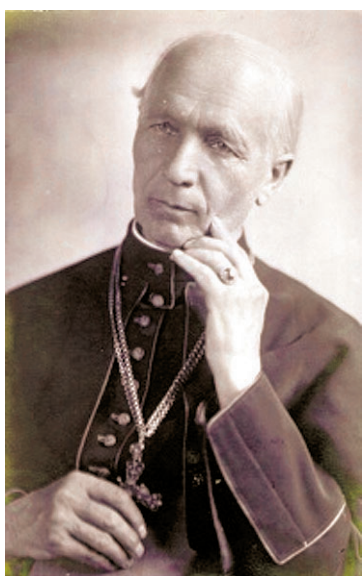
Pripravil Ivan GAJDIČIAR

Politika je fenomén sprevádzajúci ľudí v každodennom živote a neodmysliteľne k nemu patrí, či chceme alebo nie. S politikmi sa dnes osobne stretávame predovšetkým pred voľbami v rámci kampaní, alebo pri rôznych výnimočných situáciách. Nebolo tomu inak ani v minulosti. Aj vtedy si politici obyčajne spomenuli na ľudí najmä v časoch predvolebných agitácií. Počas dlhej a bohatej histórie nášho mesta sme tu mali možnosť privítať najrôznejšie politické osobnosti. Jednou z nich bol aj kňaz, politik a predseda politickej strany nesúcej od roku 1925 práve jeho meno - Andrej Hlinka. Na tomto mieste nechceme hodnotiť samotnú Hlinkovu osobu, nechceme vyvolávať polemiky nakoľko bol, či nebol „otcom národa.“ Rovnako nie je našim cieľom hodnotiť politický smer, ktorým viedol Slovákov prostredníctvom Slovenskej ľudovej strany (SLS), neskôr Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (HSLS) k autonómii, od ktorej bol už len malý krôčik k vyhláseniu samostatnej Slovenskej republiky 14. marca 1939. Tohto vytúženého cieľa sa on sám už nedožil. Cieľom tohto príspevku je len poukázať, pokiaľ to zachované pramene dovoľujú, na priebeh jeho návštev v Turzovke. Pretože nech už historici hodnotia jeho osobu akokoľvek, od nezdravého zveľbovania až po úplné, a taktiež nevhodné zatracovanie, Andrej Hlinka bol výraznou osobnosťou slovenskej politiky v rámci I. ČSR (hoci sa politicky angažoval už počas existencie Rakúsko-Uhorska, svoj záujem o veci verejné mohol naplno prejavovať až po jeho rozpade). Napriek tomu, že o Hlinkových návštevách v Turzovke už bola na stránkach novín reč (1997, 1998), predsa nezaškodí zopakovanie, spresnenie a doplnenie spomínaných udalostí.

Návštevy Andreja Hlinku v Turzovke

S agitáciou a predvolebnými vystúpeniami politikov sa naši predkovia po vzniku ČSR v roku 1918 stretávali v pravidelných intervaloch, pretože nová republika mala výrazné demokratické črty, medzi ktoré jednoznačne patrí aj volebné právo. O prvej návšteve Andreja Hlinku v Turzovke je vo farskej kronike k roku 1922 stručná poznámka o tom, že prišiel a svojim vystúpením si získal celú dolinu. V Turzovke rečnil v urbárskom dvore. Rovnako stručnú informáciu zaznamenáme aj v Pamätnej knihe obce (tá však veľa informácií z 20-tich rokov prevzala práve z farskej kroniky). Ďalšiu informáciu o jeho prvej návšteve priniesla predchodkyňa Spolku, Nadácia 400 rokov Turzovky v roku 1997, keď publikovala spomienky Jozefa Tunáka na stretnutí s A. Hlinkom. J. Tunák spomínal na rok 1920, kedy prvýkrát prišiel A. Hlinka do Turzovky. Spomína ako turzovskí ministrianti v sobotu pred jeho príchodom pomáhali okrášľovať postavenú slávobránu, cez ktorú prechádzalo auto s Hlinkom. Podľa archívnych dokumentov však v datovaní prvej Hlinkovej návštevy neboli presní ani kronikári, ani spomienky niekdajšieho ministra. Prvá návšteva Andreja Hlinku v Turzovke sa uskutočnila 10. mája 1923. Hlinka najskôr odslúžil sv. omšu a samotné zhromaždenie začalo o 13.00. Obsah jeho vystúpenia bol typický „hlinkovský“: spomenul nepravosti pri uskutočňovaní pozemkovej reformy, ostro vystúpil proti centralizmu, v ktorom videl príčinu hospodárskej krízy na Slovensku, kritizoval sociálnych demokratov a komunistov, vyhlásil, že všetky politické strany (okrem SLS) sú protislovenské a protikresťanské, odsúdil liberálny smer politiky štátnych predstaviteľov, spomenul aj nastávajúce voľby (konali sa v nasledujúcom roku). Na zhromaždení sa zúčastnilo asi 1200 účastníkov. Po jeho skončení prítomní zaspievali „Hej Slováci“ a okolo 15.-tej hodiny sa pokojne rozišli. Návšteva A. Hlinku musela byť z politického pohľadu úspešná pretože v obecných voľbách v roku 1924 sa Turzovka, podľa kronikára, ukázala ako čisto „ľudácka“ obec. A rovnaký kurz naznačili aj voľby do národného zhromaždenia v roku 1925, kedy okrem asi 400 hlasov všetky získala vtedy už HSLS.

Opätovne A. Hlinka zavítal do Turzovky 11. septembra 1927, kedy agitoval pred obecnými voľbami. A znova bol úspešný, nakoľko SLS získala v Turzovke 31 výborníkov. V roku 1929 vo voľbách do národného zhromaždenia získala v tom čase už HSLS 4000 hlasov. Prevažila HSLS bola v Turzovke v podstate až do skončenia II. svetovej vojny v roku 1945. V tento deň mal uskutočniť dva výjazdy, najskôr navštívil Vysokú a odtiaľ sa presunul do Turzovky, kde o 13.45 začala, za účasti asi 2000 prítomných, zhromaždenie. Otvoril ho starosta Pavol Sučík, ktorý privítal poslancov A. Hlinku a Antona Hancka a odovzdal im slovo. Prvý rečnil A. Hancko, ktorý sa vo svojom vystúpení zaoberal najmä branným zákonom. Okolo 14.30 vystúpil so svojim prejavom A. Hlinka, v ktorom ostro protestoval proti

Andrej Hlinka

prebiehajúcej tzv. rothermeriáde (revizionistické snahy Maďarska, na obhajobu ktorých vystupoval anglický lord Rothermer) a požiadal poslucháčov, aby si osvojili tento protest. Prítomní Turzovčania sa horlivo pripojili k protestu prízvukujú, že „ani jeden stupaj bez krvi a bez vojny z terajších hraníc republiky čsl. si nedajú.“ Ďalej vyzval auditorium na spoluprácu s tým, že kto je Slováč, kresťan a autonomista, nemôže mať iné miesto ako v HSLS a preto aj pri obecných voľbách sa majú voliť v tomto duchu rozhodovať. Asi o 15.45 bolo zhromaždenie ukončené odspievaním slovenskej hymny „Hej Slováci.“

Tretia Hlinkova návšteva sa viaže k nedeli 3. novembra 1935. Zaujímavé však bolo, že do Turzovky zavítal až po voľbách. Tie sa konali v máji, ale HSLS mala aj pred nimi v Turzovke svoje verejné zhromaždenia, na ktorých vystupovali jej zástupcovia. HSLS opäť v Turzovke zvíťazila a tak prostredie, do ktorého jej predseda šiel mu bolo viac ako prajne naklonené. Ako spomína kronikár, bol okázale privítaný. Hlinku sprevádzali poslanec Suroviak, senátor Anton Hancko a krajiný poslanec Kovalík. Pod slávobránu ho privítal v mene tunajšieho ľudu starosta Pavol Sučík. Účasť ľudu na zhromaždení bola skutočne hojná, podľa kroniky 4000 - 5000 ľudí, podľa dobovej tlače dokonca okolo 8000. Hoci sa odhady podstatne líšia, aj spodná hranica, teda 4000 ľudí, je skutočne obdivuhodná, keď si uvedomíme, že Turzovka mala v tom čase približne 10000 obyvateľov. Hlinku si prišla vypočuť a pozrieť takmer polovica Turzovky.

O 11- tej hodine bola v kostole slávnostná spievaná sv. omša, pri ktorej A. Hlinka predniesol svoju homíliu. „Kázeň mladistvá, živá, oduševňujúca. Vernosť Kristovi a vernosť Jeho cirkvi - to bol tenor krásnej Hlinkovej kázně,“ tak ju hodnotili stránice noviny. V centre dediny bola prichystaná ozdobená tribúna, kam sa začal

po skončení omše presúvať celý zástup ľudí. O jednej hodine popoludní začalo verejné zhromaždenie. Hlinka vystúpil na tribúnu za dlhotrvajúceho potlesku zhromaždených, po ktorom sa začala spievať pieseň „Hej, Slováci...“ a tiež všetky slohy hymny. Nasledovali výkriky „Nech žije Hlinka!“ a „Chceme autonómiu!“ Hlinku privítal turzovský kaplán Ján Gahér a potom mu už starosta P. Sučík odovzdal slovo. A. Hlinka sa vo svojom prejave dotkol jednak domáceho vývoja na politickej scéne, ale neobišiel ani zahraničnú politiku, kde si osobitne všimol maďarský revizionizmus a Poliakov. Povedal: „My Maďarom i Poliakom žičíme všetko najlepšie, nech však aj oni sa taktó chovajú k nášmu štátu a Slovensku!“ Na adresu nového ministerského predsedu Dr. Milana Hodžu (ako prvý Slováč sa stal premiérom) poznamenal: „Ja sa teším, že sa Hodža stáva ministerským predsedom. Chcem veriť, že sa zobudí v Hodžovi Slováč a bude pokračovať v prospech Slovenska. Na ten prípad budeme môcť vládu podporovať...“ Následne sa venoval domácim politickým záležitostiam. Na koniec skončil malým exkurzom k pamiatke na Ľudovíta Štúra a jeho dielu a svoju reč zakončil slovami: „Kysuca, Boh Ťa žehnaj! Buď i ďalej silná! Nezapredaj sa nikdy a nikomu!“ Na to zaburácal potlesk a začala sa spievať pieseň „Kto za pravdu horí...“ Po Hlinkovi ešte vystúpili krajiný poslanec Kovalík a senátor Hancko, ktorý, okrem iného, parafrázoval známy výrok: „Nie proletári celého sveta, ale Slováci celého sveta spojme sa!“ Jeho výzva bola vraj prijatá neopísateľným nadšením. Posledným vystupujúcim bol poslanec Suroviak, po ktorom sa opäť spievala hymna. Tým sa zhromaždenie skončilo a Hlinka odišiel na obed na miestnu faru. Takto sa skončila jeho tretia „misia“ v hornokysuckej Turzovke.

Posledná, štvrtá návšteva A. Hlinku v Turzovke sa uskutočnila na sviatok sv. Cyrila a Metoda 1937. V uvedenom roku prevzala patronát nad kostolmi v Turzovke a Kline Urbárska obec, zásluhou nej bol obnovený chrám v Kline. Práve 5. júla sa konala posviacka malbou obnoveného kostola, ktorú vykonal v tom čase už 73-ročný a chorľavý A. Hlinka. Kronikár sa opäť zmieňuje o hojnej účasti tunajšieho ľudu, vraj „každý chcel ešte vidieť svojho miláčika.“ K tejto návšteve sa viaže ešte jedna zaujímavosť, ktorá len dokladá Hlinkov zhoršený zdravotný stav. Pri slúžení sv. omše údajne omdlel.

Aj keď sú pramene, zachytávajúce najmä jeho tretiu a štvrtú návštevu poznačené značným subjektivismom, pretože ich autori boli prívržencami HSLS, predsa sú to správy zaujímavé a najmä dobové. Veď nám nejde o politické hodnotenie týchto vystúpení, ale o pripomienku udalostí, ktoré boli pre Turzovku v istom časovom úseku významnými. O tom, že návšteva vtedajšieho vrcholného predstaviteľa domácej politickej scény takou naozaj bola, jasne vypovedajú samotné správy.

Mgr. DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.

POTEŠILO NÁS

- že Spolok aj pre tento rok splnil všetky podmienky na to, aby sa mohol stať prijímateľom 2% podielu zaplatených daní z príjmov právnických a fyzických osôb a už na budúci mesiac sa na tomto mieste bude môcť obrátiť na čitateľov KYSUC s výzvou aby do príslušnej kolónky daňového priznania za rok 2010 uviedli meno nášho občianskeho združenia

- že Vianočné trhy v Turzovke ich premiestnením na novú pešiu zónu získali novú tvár a novú výnimočnosť v pestrosti pripraveného programu, ktorú návštevníci mesta zaiste ocenia aj v budúcnosti

- že počet návštevníkov našej webovej stránky neustále narastá spolu s počtom štátov, odkiaľ pochádzajú. Pri uzávierke tohto čísla dosiahol počet štátov sveta číslo 41.

- že novozvolený primátor mesta Miroslav Rejda sa znova prihlásil k tradícii, zaviedenej našim Spolkom, aby okrem zákonom predpísaného sľubu vykonal aj akt zloženia prísahy turzovských richtárov podľa jej zachovaného textu z roku 1824. Z rúk prezidenta Spolku prijal pred historickou pečatou obce z roku 1712, vyšitej striebrom na spolkovej vlajke, richtársku palicu, aby ju okrem primátorskej reťaze, používal pri všetkých významných kultúrnych a spoločenských udalostiach v meste v priebehu celého volebného obdobia.

Odovzdanie richtárskej palice.

PRIPRAVUJEME

- do tlače 23. číslo Informačného bulletinu SPT - január 2011. Vychádza pravidelne 2x ročne už od roku 1999 pre členov a sponzorov SPT v obmedzenom náklade a bude tak ako všetky doterajšie čísla nepredajné. Každý, kto prejaví záujem, môže sa s ním zoznámiť v Okresnej knižnici v Čadci, alebo získať bezplatný výťažok v Mestskej knižnici, alebo v Medzinárodnom informačnom centre v Turzovke. Členom Spolku ho budeme distribuovať v priebehu mesiaca február.
- spoločné rokovanie Spolku a OZ Terra Kisucensis s vedením mesta o podpore snažení občianskych združení zriadiť v Turzovke MESTSKÉ MÚZEUM. Očakávame jeho zaradenie medzi priority mesta tak, aby už v tejto dobe mohla začať zbierková činnosť pre jeho stálu expozíciu. Cieľom je otvoriť Mestské múzeum v samostatnom objekte pri príležitosti V. Svetového stretnutia Turzovčanov a ich potomkov v auguste roku 2014.
- novú knižnú publikáciu TURZOVSKÉ PRIEZVISKÁ, ktorá by mala vyjsť v auguste 2011 k jubilejným 40. Beskydským slávnostiam
- oslovenie predplatiteľov doteraz vydaných knižných publikácií o Turzovke s ponukou a podmienkami zápisu do zoznamu tých, čo sa zaslúžia o vydanie publikácie TURZOVSKÉ PRIEZVISKÁ formou predplatného DAR ZA DAR.
- oslovenie sponzorov novej knihy, stanovenie podmienok poskytnutia daru a následné uzatváranie darovacích zmlúv.
- rozšírenie webovej stránky Spolku a jej doplnenie o publikačnú činnosť Spolku nielen od augusta 2006, ale aj za roky 1999 do júla 2006 a následného vytvorenia registra najzaujímavejších článkov, ktorý umožní návštevníkovi stránky správne sa orientovať a jednoduchým spôsobom získať čo najväčšiu sumu vedomostí o meste Turzovka.

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolokpriatelovturzovky.sk

BLAHOŽELÁME

V januári oslávila okrúhle narodeniny členka nášho Spolku

Mgr. VIERA CIFROVÁ
Komjatice

Želáme jej všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.

POĎAKOVANIE

V závere minulého roka i začiatkom tohto nového prišlo na adresu Spolku veľa mailov, listov, pohľadníc, blahoželaní a gratulácií. Ich odosielateľmi boli okrem našich členov aj sponzori, spolupracujúce inštitúcie, organizácie, umelecké kolektívy, ale aj naši priaznivci a sympatizanti. Za vinše a dobroprania všetkým úprimne ďakujeme. Rovnako aj my želáme každému len to najlepšie v presvedčení, že vzájomná úcta a dobroprajnosť je prvým predpokladom k úspešnej spolupráci so všetkými čo o ňu majú záujem, usilujú o ňu, alebo ju neustále upevňujú a rozširujú. Aj v tomto roku sa budeme usilovať, aby sme do nás vkladajú a preukazovanú dôveru nesklamali.

PRIPOMÍNAME SI

V piatok 14. januára uplynie 1 rok od smutného dátumu, keď v Bratislave zomrel

Ing. JÁN KRAJČI
zakladajúci člen Spolku priateľov Turzovky